

Mondrusa: no 2000 rubļiem uz brīvību

Autors: Kaspars Zaviļeiskis

Publicēšanas datums: Piektiena, 2003. gada 19. decembris.

Rubrika: Intervija (14. lpp.)

Larisu Mondrusu Latvijā zina ļoti daudz cilvēku, un tas viņai pašai ir liels pārsteigums. Mēnesi pēc 60 gadu jubilejas nosvinēšanas par pārsteigumu parūpējās arī jau pusi mūža Vācijā dzīvojošā Larisa – viņa atbrauca uz Latviju, lai uzstātos LTV rīkotā koncertā "Mīļākais šlāgeris" Ventspilī. Par godu tam pie mums pirmoreiz klajā nācis Larisas disks, kas saucas gauži nostalgiski – "Kā senās dienās" un kurā atrodamas viņas populārākās dzimtajā mēlē dziedātās dziesmas.

Larisa Mondrusa ir dzimusi 1943. gada 15. novembrī, 20 gadu vecumā apprecējusies ar Rīgas estrādes orķestra vadītāju Egilu Švarcu, ar kuru kopā ir joprojām, pēcāk pārcēlusies uz dzīvi Maskavā, kur dziedājusi Valsts džeza orķestrī, bet 1973. gadā emigrējusi no PSRS – pastāvīgo ierobežojumu un aizliegumu dēļ. Larisu ne velti uzskatīja par rietumnieciskāko Padomju Savienības dziedātāju, kas acīmredzami neiederējās patriotiskajā un dogmatiskajā padomju estrādes mūzikā. Viņas lēmums tika pielīdzināts pašnāvībai (pēcāk PSRS pat tika palaistas baumas, ka viņa ārzemēs noslīcinājusies slikto dzīves apstākļu dēļ), jo PSRS viņa pelnīja 2000 rubļus mēnesī un baudīja maksimālas to laiku ērtības, bet ārzemēs Larisu negaidīja nekas un neviens.

Tomēr Mondrusa un viņas vīrs bija pietiekami jauni un traki, lai riskētu un iegūtu tik kāroto brīvību no visādām "augšām". Un uzvarēja! Vācijā viņiem izdevās noslēgt līgumu ar ietekmīgu ierakstu kompāniju "Polydor", kas ņēma savās rokās viņas karjeru un uzbūvēja to no jauna – pēc rietumu šovbiznesa parauga, ļaujot Larisai kļūt par īstu zvaigzni jau Vācijā! Bet par gaitām tur lai stāsta Larisa pati.

Parasti sievietēm par vecumu nevaicā, bet man tomēr gribētos zināt, kā jūs uztverat 60 gadus – tas ir daudz vai maz?

Tas ir daudz. Un es priecājos, ka varu vēl turēties visam līdzī un ka mani viss joprojām interesē, tai skaitā modernā popmūzika, internets, viss, kas ir jauns. Man ir pašai sava interneta lapa (www.mondrus.info), ko veidojis mans dēls Lorens.

Viņš man piedzima diezgan vēlu – 38 gadu vecumā, tāpēc viņam tagad ir tikai 21 gads. Bet tieši Lorens man dod enerģiju un spēju priecāties par visu, kas notiek tagad. Neesmu kā daudzi cilvēki manā vecumā, kuri saka – nu, jā, viss bija labs tikai manā laikā. Arī tā ir taisnība, taču es uzskatu, ka arī tagad dzīve ir ļoti interesanta. Ir noticis kolosāls progress, un man ir prieks, ka es tajā varu piedalīties. Dēls man māca, kā darboties ar internetu, datoru.

Jūs teicāt, ka sekojat līdzī popmūzikai. Vai Vācijā esat ko dzirdējusi par mūsu "Prāta vētru", kas nesēn devās uz turieni kārtējā promotūrē?

Nē, ziniet, par Latvijas mūziku es Vācijā dzirdu ļoti maz. Es gan dzirdēju grupu no Krievijas – "TaTu". Tā Vācijā ir ļoti populāra. Tas ir noticis pirmoreiz, ka grupa no Krievijas ir guvusi tādu popularitāti, un "TaTu" mūziku var dzirdēt katru dienu. Bet es klausos popmūziku, kas ir aktuāla visā pasaulē. Man, piemēram, patīk Kristīna Agilera, Avriļa Laviņa, Britnija Spīrsa un, tik un tā, Madonna, jo viņa maina savu stilu un patīk jauniešiem vēl šobaltdien.

Latvijā šogad bija "Eirovīzijas" dziesmu konkurss. Vai jūs sekojāt tam līdzī?

Protams! Es pat gribēju uz šejieni atbraukt, bet man nesanāca. Jāsaka, ka biju pārsteigta par to, kādā līmenī tas viss bija darīts, un es ļoti lepojos par moderno dizainu, apgaismošanu... Man ļoti patika īsās filmas, kas bija uztaisītas pirms katra mākslinieka uzstāšanās.

Ja es nedzirdētu latviešu valodu, tad nezinātu, kurā Eiropas valstī tas pasākums notiek... Starp citu, interesanti ir tas, ka jaunieši vairs nekur neatšķiras. Viņi visi ir vienādi arī gaumes ziņā. Nu, ir gan dažādi stili. Vieni nēsā platas bikses, citi šauras, bet principā jaunie cilvēki apvieno visu milzīgo pasauli, par ko es esmu priecīga.

Kāds vispār tagad ir Latvijas tēls Vācijā, un kā jūs pati redzat Latviju?

Domāju, ka Latviju Vācijā redz kā Eiropas zemi ar augstu kultūru, jo Vācijā visi zina, ka kultūra no šīs valsts kādreiz daļēji nākusi uz Latviju. Ja mēs salīdzinām, piemēram, Poliju un Latviju, tad Latvijai vāciešu skatījumā ir daudz dziļāka un vecāka kultūra. Un Latvija šodien pieder Eiropai, kas man ir ļoti svarīgi. Mani ļoti uztrauc, lai šī valsts tiek pasargāta no tā, ko kādreiz pārdzīvoja. Lai tas nekad neatkārtotos. Es gribu, lai Latvija turpmāk vienmēr būtu neatkarīga valsts un lai mākslinieki, sportisti un dziedātāji no šejienes brauktu uzstāties pa visu plašo pasauli.

Vai jums, jau pusi mūža dzīvojot Vācijā, nav bijusi vēlēšanās braukt atkal dzīvot uz šejieni? It īpaši pēdējos desmit gados, kad šī valsts ir kļuvusi eiropiskāka...

Nu, tas būtu interesanti, bet man ir bērns. Viņš gan nav vairs nekāds mazais, taču joprojām dzīvo pie manis. Man Vācijā ir arī savs itāļu apavu veikals, tādēļ es nevaru tā vienkārši tur visu pamest un aizbraukt. Bet es priecāšos aizvien biežāk uz šejieni atbraukt. Vislielākais prieks man vienmēr ir bijis Jūrmalā, kur esmu braukusi priecāties jau padomju laikā un pat bērnībā. Mani vecāki vienmēr irēja kādu istabiņu Majoros, un mēs pavadījām tur visu vasaru. Tāpēc Jūrmala man ir kas īpašs, lai gan tagad šķiet, ka tur kaut kas tomēr ir mainījies. Ir it kā jaunas mājas, skaisti, bet kaut kur zudis šarms, kas Jūrmalai noteikti ir. Es domāju, ka tas atgriezīsies.

Domāju, ka tad, kad Latvija iestāsies Eiropas Savienībā, progress būs aizvien straujāks. Tāpēc es nesaprotu cilvēkus, kuri baidās, ka viņiem līdz ar šo savienību

tiks kaut kas atņemts un ies sliktāk. Vajag domāt plašāk – par nākotni, par bērniem.

Jūsu dēls tagad ir tajā vecumā, kad jūs apprecējāties. Vai viņam arī ir kāda līgava?

Jā. Viņam ir meitene, vārdā Jūlija, kura ir vāciete un mācās jurisprudenci nelielā pilsētiņā netālu no Minhenes. Pats Lorens mācās bioinformātiku universitātē Minhenē. Bioinformātika ir bioloģijas un informātikas apkopojums.

Viņš raksta speciālas programmas par gēniem un tā tālāk. Tas ir ļoti interesanti, tā ir nākotne. Bet viņš kopš piecu gadu vecuma arī spēlē klavieres. Tagad var teikt, ka viņš jau ir profesionāls pianists. Lorens līdz šim paralēli mācījās arī mūziku Zalcburgas universitātē Austrijā, kas mums ir pusotras stundas brauciena attālumā.

Runājot par jūsu ģimeni, iznāk, ka nākamgad jums ar vīru būs 40 gadu kāzu jubileja! Diemžēl nemaz negadās tik bieži, ka pāri tik ilgi var nodzīvot kopā. Jums tas ir izdevies. Kā jūs to varat izskaidrot?

Es to varu izskaidrot tā, ka mans vīrs vienmēr ir bijis ļoti stiprs un apdāvināts cilvēks. Es arī biju ar stiprajām pusēm. Viņš man palīdzēja, kā varēja, un es viņam palīdzēju, kā varēju. Var teikt, ka mēs strādājām vienai ģimenei, viens otru papildinājām. Esam kopā kā viens liels gabals. (Larisa saliek visu pirkstu galus vienu pret otru, rādot ko līdzīgu bumbai.)

Tāpēc ir bijis daudz vieglāk, nekā atsevišķi staigāt pa to dzīvi. Un tas man ir ļoti svarīgi. Svarīgi ir arī tas, ka viņš man vienmēr ir bijis uzticīgs un ka es viņam vienmēr esmu bijusi uzticīga. Domāju, ka tās īpašības ir ļoti svarīgas arī šodien.

Grūtākais posms jūsu abu dzīvē noteikti bija tad, kad tikko aizbraucāt uz Vāciju – nācās iejusties, atrast, kur palikt, ko ēst... Kā tas īsti bija?

Jā... Tur vajadzēja visu sākt no gala. Sākums nebija viegls, jo es nemācēju vācu valodu. Vispirms man vajadzēja koncentrēties uz to, un pēc tam es varēju sākt domāt par to, ka es esmu dziedātāja un ka man jāsāk kaut kas šajā sakarā darīt. Vīrs teica – ja tu neiesi uz lielo skatuvi, tad dziedāsi krodziņos un maizi nopelnīsi vienmēr. Bet man laimējās, ka mums līdzī bija lielisks ieraksts vācu valodā ar lielu orķestri, ko es biju ierakstījusi Leipcigas televīzijai, vēl dzīvojot Padomju Savienībā. Toreiz vēl valodu nemācēju, tāpēc biju to iedziedājusi vienkārši fonētiski. Tad, kad vācieši firmā "Polydor" dzirdēja manu balsi, kā tā skan vācu valodā, tad bija sajūsmā un piedāvāja man līgumu. Es to parakstīju uz vairākiem gadiem, un man sākās interesanta dzīve. Viņi gādāja par televīzijas pārraidēm, intervijām, komponistiem, aranžētājiem... Viņi bija daudz priekšā Padomju Savienībai, un tas man bija liels pārsteigums.

Ļoti koncentrējos uz savu jauno dzīvi vācu valodā. Man bija savi hīti, bieži uzstājos dažādās televīzijas pārraidēs un braukāju pa pasauli. Bet es neaizmirsu arī par latviešu valodu un latviešiem – taisīju speciālas programmas latviešiem ārzemēs, kas bija viena liela, draudzīga saime. Es gribētu pateikt, ka dažreiz man ir sajūta, ka latvieši Latvijā pilnvērtīgi neizmanto latviešus trimdā, bet gan ar tādu ironiju – nu, jā, ko tad tie zina... Bet es varu pateikt, ka tie latvieši, kas aizbrauca no Latvijas, neaizmirsā par šo zemi un deva dzimto valodu tālāk saviem bērniem.

Tas nebija viegli, jo bērni tur mācījās angļu valodu. Bet viņi ar varu sūtīja savus bērnus uz latviešu svētdienas skolu. Tāpēc domāju, ka latviešus trimdā vajag apvienot kopā dvēselē ar šo Latviju. Esmu pieredzējusi to, kā latvieši trimdā no visas sirds ir svinējuši līdzīgi visus svētkus, rīkojuši savus dziesmu svētkus. Tie ir patiesi aizkustinoši mirkļi. Domāju, ka tradīcijas un kultūra, kas nāk no bērnības, ir tas labākais un svarīgākais. Tālāk jau mēs mācāmies vēl kaut ko klāt, bet pamats ir galvenais.

Jums Vācijā iznāca veseli trīs albumi latviešu valodā, un patiesībā visi lielākie jūsu hīti, ko cilvēki zina šeit, ir tapuši jau tur. Kas toreiz finansēja albumu izdošanu?

Pirmo plati izdeva "Daugavas vanagi". Viņi padzirdēja, ka es vienā šovā Vācijā nodziedāju dziesmu par latviešiem, un piedāvāja izdot plati. Mums pašiem, protams, nebija tādas naudas. Plate tika izplatīta milzīgā ātrumā pa visu pasauli – Austrālijā, Zviedrijā, Amerikā... Visur, kur latvieši dzīvo. Turklāt "Daugavas vanagi" piedāvāja man uztaisīt speciālu programmu un sarīkoja turneju, kas bija ļoti sekmīga. Rezultātā mēs ar vīru ņēmām visu savās rokās, sākām dzīvot arvien labāk un jau paši izdevām plates un taisījām koncertus.

Emocionāli man tie brīži, kad es dziedāju latviešiem, vienmēr bija siltāki nekā tie, kad es dziedāju vāciešiem. Kaut arī, dziedot vāciešiem, es sapratu, ka tā ir mana peļņa, mana dzīve un izdzīvošana.

Jūsu vīrs arī Vācijā turpināja nodarboties ar mūziku?

Jā. Arī to pieminēto dziesmu par latviešiem "Jeder nette Lette..." ir uzrakstījis viņš. Vēlāk gan viņš sāka strādāt radio "Brīvā Eiropa", un viņam vairs neatlika laika mūzikai. Redziet, mūzika ir brīvprātīga lieta, ar kuru ne vienmēr var nopelnīt naudu, tādēļ viņš kā vīrietis domāja, ka vismaz vienam ģimenē vajag stabilu algu, lai zinātu, ka varēs apmaksāt dzīvokli un nebūs jābaidās par rītdienu. Bet man Vācijā sāka ļoti labi iet, pelnīju lielu naudu, un mēs sākām labi dzīvot. Vēlāk viņš kļuva par manu menedžeri.

Kad īsti beidzās jūsu muzikālā karjera tādā intensīvā izpratnē?

Tas bija apmēram 1983. gadā. Nākamajā gadā iznāca trešā plate latviešu valodā. Tad es sāku savu biznesu. Egils teica, ka visu mūžu jau nevar dziedāt, un man bija tāds periods, kad es vēlu dabūju savu bērnu... Taču kļūt tikai par

mājsaimnieci un aukli savam dēlam man šķita pārāk neinteresanti. Es domāju, ka pietiks laika gan tam, gan kam citam. Mēs, paņēmuši kredītu, par lielu naudu nopirkām no viena itāļu apavu veikalu. Mēs par to bieži esam runājuši ar šejienes latviešiem. Te taču vēl nesen nebija tādas iespējas, bet ārzemēs cilvēki visu nokārto ar kredītiem. Pat tad, ja nav naudas, viņi ņem kredītus, cer un riskē, kaut ko būvē. Es priecājos, ka tas pats tagad sācies Latvijā, jo tas cilvēkiem ir liels atvieglojums. Dzīve ies uz augšu.

Cik var saprast, tad jūsu bizness ir izvērties veiksmīgs?

Nu, jā. Sākums gan bija traks. Iznāca tā, ka mēs nopirkām veikalu un uzreiz vajadzēja braukt uz itāļu apavu izstādi Milānā, lai izvēlētos precis, ko pārdot. Egils teica – nu, skaties, ko tu pārdosi! Es biju stīva no bailēm, jo nezināju, ko man pircēji prasīs. Bet tad nomierinājos un sāku domāt – es piedāvāšu savu gaumi. Sāku domāt par to, ka sievietēm vajag ne tikai augstpapēžu kurpes, ar ko iet uz teātri, bet arī normālus apavus ikdienai. Tagad veikalā ir visdažādāko stilu kurpes – sporta, izejamās...

Ar laiku esmu sapratusi, ko man vajag un ko nevajag pirkt. Tās dāmas, kas apmeklē manu veikalu, pazīst mani jau no tā atklāšanas un vienmēr iepērkas tikai tajā. Ir ļoti svarīgi izraisīt cilvēkos uzticību.

Bizness ir sekmīgs, bet vai tiešām jums vairs negribas uzdziedāt, ierakstīt vēl kādu albumu?

Tas man ir liels darbs. Bet Vācijā mana ikdiena ir diezgan piesātināta. Vienkārši nav laika. Taču, ja man izteiktu nopietnu piedāvājumu uztaisīt šeit kādu programmu, tad būtu vajadzīgi labi mūziķi, jo es esmu diezgan izlutināta un gribu, lai viss notiek profesionāli. Noteikti gribētu pieaicināt klāt ritma grupas pamatansamblim arī kādu vijolnieku un čellistu...

Ziniet, patiesībā es nekad nezināju, ka Latvijā esmu tik populāra. Man tagad Latvijā pat jauni cilvēki nāk klāt un saka – jā, mēs zinām to dziesmu "Svešā zemē stādu rozes", ko mūsu bērnībā dziedāja tāda Larisas tante! Tas man dod cerību un ticību, ka es tiešām varētu uztaisīt interesantu programmu, ar ko atgriezties šeit. Man jau nevajag sākt dziedāt roku vai repu, bet darīt to savā žanrā. Es teiktu tā – būt divatā ar savu publiku.

Nobeigumā gribētos palūgt kādu novēlējumu lasītājiem Ziemassvētkos un varbūt arī Jaungadā!

Es novēlu no sirds siltus, gaišus un klusus svētkus. Un veiksmīgu gadu – lai piepildās viss, ko cilvēki katrs savā sirdī vēlas!